

A VI. rész a cserkészzet történetét vázolja. Az utolsó rész a cserkészmozgalom szervezetét (országos, kerületi, járási szervek, a cserkészcsapat szervezete) tárgyalja. — A Függelék gyakorlati irányításokat ad a vezető megbízására, igazolására, a cserkészfogadalmi szertartására, a cserkészirodalomra, a munka megindítására vonatkozólag. A táblázatokkal ellátott, s nagyjaink műveiből idézeteket adó, átfogó mű írói a vezető cserkészferfiak köréből kerültek ki. (Sik S., Temesy Gy., Éry E., Velösy Béla és Elek, Demény M., Kosztársitz J., Faragó E. stb.) — Nemcsak a cserkészvezető, hanem a fiúnevelés problémájával foglalkozó minden tanár számára gondolat-keltő és gyakorlati eligazítást nyújtó, értékes könyv.

Alpár Gyula

Dr. Bukovszky Ferenc, Mennyiségtani szakterem. Kőszeg, 1943.
(Különlenyomat a kőszegi evangélikus „Gyurátz Ferenc” Leánynevelő Intézet és Leánygimnázium 1942—43 Évkönyv-éből.)

A szakterem rendszert az a ma még az általános gyakorlatnak megfelelő osztály-terem rendszerrel szemben az jellemzi, hogy nem az egyes osztályok hanem az egyes tárgyak tanítása folyik külön u. n. szaktermekben. A cél amit a szakterem rendszerrel meg akarunk valósítani az, hogy az egyes tárgyak oly termekhez jussanak, melyek berendezésük és felszerelésüknei fogva az ill. tárgy tanítása szempontjából a legmegfelelőbb feltételeket biztosítják.

Ilyen értelemben vett szakterem-megoldások bizonyos tárgyak tanításával kapcsolatban, már meglehetősen hosszú multra tekintenek vissza középiskoláinkban. (Tornaterem, rajzterem, fizikai-, kémiai-, természetrajzi előadó-termek.)

Ha most egyelőre csak az elméleti tárgyakat tekintjük a felsoroltak közül akkor szembetűnő, hogy épen azokról a tárgyakról van szó, melyeket már régebbi pedagógiai felfogás mint szemléltető tárgyakat állított szembe a tárgyak második csoportjával; melyekkel kapcsolatban a szemléltetés kérdése egész a legújabb időkig vagy egyáltalában nem, vagy legfeljebb mint alárendelt szerepet játszó szempont került szóba.

Már ez a jelenség is utal arra, hogy a szakterem és a szemléltetés kérdései között okszerű összefüggés van.

Nemcsak arra kell gondolni, hogy sok szemléltető eszköz ide oda való hurcolása, egyéb nehézségek mellett, már az eszközök szempontjából sem kívánatos; hanem arra is, hogy a szemléltetés szempontjából nehezen nélkülözhetők bizonyos rögzített berendezések pl. kapcsolótábla stb.).

Az elmondottak alapján is várható már a szakterem kérdésének újabb és újabb felvetése.

A szerző „Mennyiségtani szakterem” cím alatt a kőszegi evangélikus leánygimnázium újabban berendezett és felszerelt mennyiségtani szaktermét ismerteti.

Dolgozatának jelentősége a szakterem kérdéseken túl abban van, hogy a leg gondosabb és legkörültekintőbb mérlegelésre valló konkrét megoldás jelenségein keresztül perspektívát nyit a mennyiségtani szemléltetés ma még forrásban levő problematikája felé.

Itt nincs terünk arra, hogy ebből az alkalomból a mennyiségtani szemléltetés alapkérdéseit taglaljuk. Csupán annyit jegyünk meg, hogy a mennyi-

ségtan tanításával kapcsolatban a szemléltetés kérdésének „hagyományos“ fel-fogása úgy a nevelés-lélektani mint a tárgyelméleti alapvetés jelenlegi áll-lása folytán már gyökeres revízióra szorul.

„A szakterem felszerelésénél a szemléltetés „mit“ és hogyan kérdései várnak elsősorban megoldásra. A szerző a szemléltetési anyag kiválasztásánál a következő szempontokat ajánlja figyelmünkbe.

Egyrészt ügyelni kell arra, hogy minden osztály találjon a teremben valami nekivalót, hogy minden osztály foglalkoztatható legyen és sajátjának érezze a termet. Eppen ezért a tárgy olyan részeit kell kiválasztani, melyeket lehetőleg több osztályban fel lehet használni. Tárgyi szempontból azt kell szem-előtt tartani, hogy a tanterv a függvény fogalmát és a vele járó grafikus eljárásokat teszi a mennyiségtani oktatás gerincévé.

A *hogyan* kérdését egy 14 képből álló falfestménykoszorú és 9 rajzból álló ablaküveg-rajz sorozat formájában oldották meg a szerző által leírt szak-teremnél.

A falfestménykoszorú képeinek tárgya (a kör és részei, derékszögű koord. rendszer, egyenes és ford. arányosság, két szám összegének négyzete, egyenlet-rendszer grafikus megoldása, számtani-, végtelen mértani haladvány, szög-függvények alapegyenletei, az egyenes egyenlete, szögfüggvények, függv. szélső értékei, határozott integrál, kamatszámítás, exp. és log. függvény.). Az ablak-üvegrajzok inkább az alsó osztályok igényeit szolgálják (háromszögek, szim-metria, parallelogrammák, kúpszeletek, aránypár, a háromszög nevezetesebb pontjai, számtani és mértani közép, két szám négyzetének különbsége, Pitha-goras tétele.).

A szakterem felszerelését még test-modell gyűjtemény és egyes mérő-eszközök szemléltető kivitele egészíti ki.

A szakterem-megoldás azonban a szemléltetés kérdésén kívül még más-nem kevésbé fontos kérdéssel hozható összefüggésbe. Ez a milieu kérdése.

Magunk részéről annyi kiegészítést szeretnénk fűzni a szerző dolgozatához, hogy a szemléltetés „hogyan“-jának leírt költségesebb megoldását adott eset-ben jól helyettesíthetné a falakra felakasztható képsorozat is, melyeknek gyári előállítására az iskolák ilyen igényeit szerény anyagi keretek között is ki tudná elégíteni.

A milieu- hatás érzelmi vonatkozásait nagy matematikusok aroképeinek a szakteremben való elhelyezésével lehetne biztosítani.

Kívánatosnak látszik, hogy a szakterem szertárhelyiséggel legyen kap-csolatos (szemléltető eszközök, segédletek).

Kétségtelen, hogy ma még a szakterem rendszernek a középiskolában való általános bevezetésével szemben is komoly érvek sorakoztathatók fel. Ez azonban kevésbé érinti a szerző érdekes és tanulságos dolgozatának aktuali-tását, melynek legfőbb érdeme a szakterem és szemléltetés összefüggő prob-lematikájának megvilágításában van.

Párkányi László

Széljegyzetek és arcélek. (Kosztolányi Dezső, Ákom-bákom é. n. 317 old. és u. a. Felebarátaim. 273 old. Hátrahagyott Művei VIII—IX. kötet. Sajtó alá rendezte és az előszót írta Illyés Gyula. Nyugat ki-adás.)

A köztudat a „szépirodalmi“ alkotások közé általában csak a regényt novellát, verset és drámát sorolja. Így tehát Kosztolányit is sokáig csak regé-